

בחבורת ספרות אגדה א (תשס"ב), עמ' 42-44, מובא קובץ וכן ספרות נבחרת.

1 רבי יוסי בר אבין היה מצוי [=למד] לפני רבי יוסי מן יוקרת, עזב אותו וקא לפני רב אשי.

יום אחד שמע [רבי יוסי בר אבין] אותו [את רב אשי] שונה

אמר שמואל, השולח דג מן הים בשבת, כיון שיבש בו פסלע - תיב.

אמר לו: ויאמר ארזי "ובין סנפיריו!"

5 אמר לו: האם אין ארזי סבור שאותה התלכה אמר אותה רבי יוסי בן רבי אבין?

אמר לו: אני הוא.

אמר לו: וכי לא לפני רבי יוסי דמן יוקרת היה מצוי ארזי?

אמר לו: כן.

אמר לו: ומה פעם עזבו ארזי וקא לכאן?

10 אמר לו: ארם ישלע בנז ובתו לא חס - עלי תחום?

בנז מה הוא?

יום אחד היו שכורים לו שכירים בשדה,

נתאחרה השעה ולא הכיא להם פת.

אמר לבנז: רעבים אננו!

היה שם עץ תאנה, אמר: תאנה, תאנה! הוציא פרוותך ויאכלו פועלי אבא.

15 הוציאה ואכלו.

בינתיים בא אביו.

אמר להם: אל תכעסו, שבדבר מצנה הייתי, ורק עקשו באתי.

אמר לו: המקום ישיגעך בשם שהישיענו.

אמר להם: מהיכן?

20 אמרו: כך וכך היה פעשה.

אמר לו:

בני, אתה הפרחת את קורך להוציא תאנה פרוותיה שלא בנמנה - ואם שלא בנמנו.

בתו מה היא?

היתה לו בת בעלת יפי.

יום אחד ראה ארם אחד שהיה נזקב בקר הקוצים ומסתכל עליה.

אמר לו: מה זה?

25 אמר לו: רבי, אם ללקחה לא יביתי, לראותה לא אפכה!

אמר לה: בתי, את מצערת את הבריות - שובי לעפרך, ואל יישלו בך בני ארם.

היה לו חמוד אחד, [ש]בשחיו שוכרים אותו כל היום,

היו משלחים את השכר על גבו והוא מכיא לבית בעליו;

30 ואם הותירו או פתרו - לא זו מקומה.

פעם אחת נשכרו וזג סנדלים עליו, ולא זו מקומו עד שפלטו מעליו, ואמר כך הלה.

## עיונים בסיפור רבי יוסי מן יוקרת

יפעת מור

### סקירה כללית על הסיפור, דגשיו ומסריו

הסיפור הקצר על מות בנו של ר' יוסי מן יוקרת מציג מצב מיוחד במינו - אב ההורג את בנו. מצבים טעונים מעין אלו ידועים מן התרבות האנושית לגוניה: נמצאם במיתולוגיות שונות והם זכו להיקלט בעולם הפסיכואנליזה. נסה לעמוד על הדגש היהודי המיוחד המובע בפי חז"ל בסיפור זה.

הסיפור עשיר בסמלים שעל חלקם אעמוד להלן. מבחינת העלילה, עיקרו של הסיפור על ר' יוסי מן יוקרת ובנו מתמקד במפגש בין פועליו השכירים של ר' יוסי העמלים כשדהו, עם בנו. הפרטים העיקריים הם כדלהלן: ר' יוסי מן יוקרת איחר להגיע לזמן ארוחתם של הפועלים, שהיה ככל הנראה זמן קבוע. בנו, בהיעדרו של אביו, דאג להם למאכל מפרי עץ התאנה; לכאורה, מאכל שגתתי הקשור לזירה הריאלית של המעשה, אך בגין הנסיבות המיוחדות של הופעתו על רקע עונת השנה והאקלים, הושג - כך מלמדנו הסיפור - בכוחו של נס מובהק. ר' יוסי מן יוקרת החודר מעיסוקו מודע לאיחורו. הוא פונה לפועליו בבקשה שלא יכעסו עליו, שכן סיבת איחורו, עיסוק במצווה, מוצדקת היא. הסיפור אינו מפרש מה היה טיבה של מצווה זו, אך מתבקש שהיתה זו מצוות צדקה. היותו של מצווה עם צדקה דווקא נשען על שימושים ידועים במקורות חז"ל<sup>1</sup>; לענייננו יש לו חשיבות עליונה משום שצדקה, מצילה ממות - "צדקה תציל ממוות" (משלי י ב)<sup>2</sup> - בעוד שכאן הצדקה הביאה בסופו של דבר למוות. ולא זו בלבד, בדיני צדקה קיימת דילמה בסיסית למי לעזור תחילה - האם לקרוב או לזחוק - ומקובלת ההנחה ש"עניי עירך קודמים"<sup>3</sup>, ואילו כאן הצדקה ניתנה לגורמים שמחוץ למעגל השדה, ומי שנפגע ממצוות הצדקה הוא דווקא הקרוב ביותר לר' יוסי - בנו עצמו ובשרו!

1 ראה י' פרנקל, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"א, עמ' 36-40.

2 ראה, למשל, באגדה המפורסמת על בתו של ר' עקיבא, הבא בתלמוד בבלי (שבת קנו ע"ב): "נפק רבי עקיבא ודרש: יצדקה תציל ממות! ולא ממתיה משונה, אלא ממתיה עצמה"; ראה לעיל, עמ' 11.

3 ראה מכלתא דרבי ישמעאל בויקין יט, מהדורת הירוביך וריבין, עמ' 315: בבא מציעא ע"א.

מן הדרושיח שהתנהל בין ר' יוסי לבין הפועלים מסתבר שר' יוסי כלל לא היה מודע למעשה בנו, וכשהוא שמע על כך הטיח בפניו כי "הטריח לשווא את קונני", וגדר עליו ש"כשם שהתאנה הוציאה פרותיה שלא בזמנה", על פי בקשת הבן, כך גם הוא "יאסוף לפני זמנו". מוצגת כאן אפוא הפיסה עקרונית: הנס אפשרי אך השימוש בו בעייתי. הקב"ה מעניק לאנשים מסוימים את היכולת לעשות נסים, אך הוא מצפה שיפעילו יכולת זו בשום שכל ולא ינצלוה אלא במקרה של צורך גורל. מסתבר כי הבן, שגדל מן הסתם בעולם שבו הנס אפשרי, לא הפנים תפיסה זו – אפשר שבגין חוסר בגרותו, אפשר משום שלא עסק בעצמו במצווה – ועל כן יצא עליו קצפו של אביו. ראוי לציין שהפועל "אסף" נושא כאן משמעות כפולה: במקום לכשר חיים ושגשוג הגלומים בגיל באסיף התקלאי, הוא מתפרש כמות. האירוניה הבסיסית העולה מהשימוש בפועל זה קשורה להקשר מקראי גפון של "יאסף אל אבותיו". ביטוי זה, שמשמעותו הטכנית היא מוות וקבורה, מראה בעצם מצב של חיים נורמליים שהאב קודם כמותו לבן – דבר מה שמתהפך בסיפור שלפנינו כאופן כה בוטה. "האדם עץ השדה" היא מטפורה רבת עוצמה בהקשרים שונים במקרא ואצל חז"ל, וכאן היא מובאת בהקשר שלילי: העץ שהכביר כטרם עת מסמל את האדם המסתלק כטרם עת.

בנקודה זו ניתן לעמוד על האופן שגורם הזמן מעוצב בסיפור. בנקודת האמצע עומדת השיגרה – יום עבודה רגיל – ועל רקע שיגרה זו מתחולל השינוי, תמציתו היא האב מאחר, הבן מקדים.

סיפורי חז"ל לא באו רק כדי ליהנות את הבריות, ויש להם תכלית חינוכית דידקטית ברורה. ויחד עם זאת, בתחכומם כי רב לא תמיד קל לזהות בהם את המסר המרכזי. השאלה היא כמובן מהו מרכז הכובד של הסיפור. ברור שהוא קשור בנס, אך מהי הכעיה המרכזית – האם הנס ויכולת הצדיק לחוללם הם העיקר, או שבנסיונות שהסיפור עוסק בהן, הביקורת מוטחת נגד התנהגות קיצונית המגובה ביכולת לחולל נסים.

טרם אציג עמדות שונות בסוגיה זו, אדון בקצרה בשני עניינים חשובים להבנת הסיפור: הקשרו במקור ואישיותו של ר' יוסי מן יוקרת.

### הסיפור בהקשרו במסכת תענית

סיפורנו משובץ בסידרת סיפורים המתמקדת במעשיו וכדמותו של ר' יוסי מן יוקרת. אולם, גם אם סיפור מסוג זה עומד בפני עצמו, אין הוא מתפרש רק מתוך עצמו, ולהבנתו יש חשיבות גם

4 דוגמאות מן המקרא לאסיף פירות: "והיה פֶּאֶסֶף קציר קמת" (ישעיהו יז ה); "בְּאֶסְפָּךָ את מעשיך מן השדה" (שמות כג טו); "בְּאֶסְפָּךָ מִן־הָאֶרֶץ וּמִן־הַבְּרִיּוֹת" (דברים טז יג); ולגאסוף לאבותיו – מוות: "אֶת־רֵאֵם פֶּאֶסֶף אֶל עֲמִידָה" (במדבר לא, כ); "נֶאֱסַפּוּ אֶל אֲבוֹתָיו" (שופטים ב י); לאסיפת האמים בהקשר של מוות ראה ירמיהו ה יג: "אֶסְפֶּיךָ אֶסְפֶּיךָ וְאֶם ה' אִין עֲנִיִּים בְּגַפְןִּי וְאִין חַנּוּנִים בְּחַנְנִי".

לסביבתו הטקסטואלית, במיוחד במקרה שלפנינו, שמדובר בקובץ מגובש של סיפורים. בהמשך אתיחס לפרשנות הסיפור בהקשר של סיפורים אלו.<sup>5</sup>

עיון, ולו קצר, בתלמוד מלמד כי לסידרת הסיפורים קיים סיפור מסגרת המתאר את מעברו של ר' יוסי בר אבין, "תלמידו" של ר' יוסי מן יוקרת, לבית מדרשו של רב אשי בבבל. מתוך הכרתנו את הספרות התלמודית אנו יכולים לקבוע כי מעברים כאלו לא היו עניין של יום ביומו. כשנשאל ר' יוסי בר אבין על ידי רב אשי לסיבת המעבר, השיב הלה שר' יוסי מן יוקרת לא חס על בנו וכתו, ועל כן הוא מביע חשש שגם עליו – תלמידו – לא יחוס! כלומר בסיפור המסגרת עניין הרחמים מובע כמוטיב מרכזי, ואי־אפשר שלא להתייחס לכך בפרשנות הסיפור הנידון. בהמשך מופיע הסיפור על אודות בנו של ר' יוסי מן יוקרת, ואחריו מופיע הסיפור שר' יוסי מן יוקרת גזר על בתו "לשוב לעפרה", בתואנה שהיא "מצערת את הבריות". סידרת הסיפורים מסתיימת בסיפור על רכושו של ר' יוסי מן יוקרת, ומתחבר שדנוקא החמור, בעל חיים חסר בחירה חופשית, הוא זה שהצליח לעמוד בציפיות של ר' יוסי מן יוקרת.

### ר' יוסי מן יוקרת – האישיות ופועלה

לכאורה יודעים פרטים רבים למדי על דמותו ההיסטורית של ר' יוסי מן יוקרת, זה כולל פרטים חשובים העולים מתוך הסיפור עצמו. השם ר' יוסי מן יוקרת מיוחס לאמורא ארץ ישראלית בן הדור הרביעי – בן דורו של ר' יוסי בר אבין – שמקום מוצאו יוקרת.<sup>6</sup> לכאורה עולה מסידרת הסיפורים מידע גם על מצבו המשפחתי: היה לו לפחות בן אחד ובת אחת, ויודעים אנו גם על היותו בעל רכוש – "שדה אילן" שעבדו בו פרעלים שכירים – ומן הסיפור האחרון בסידרה, על אודות חמורו (שו" 28-31), עולה שאף היה משכיר את חמורו.

אם כן, זהו מידע אישי מפורט למדי. לעומת זאת, אין אנו יודעים כלל על דמותו של ר' יוסי מן יוקרת כחכם! למעשה, אין שום מאמר, מסורת או הערה הלכתית שגותרו ממנו,<sup>7</sup> וגם בסיפורנו, שבו מופגנים לכאורה כוחו וצדיקותו לא נמסר מפיו דבר – לא בהלכה ולא באגדה. החסר הזה בולט ביותר לאור העובדה המובעת בסיפור המסגרת שהוא היה לכאורה רבו של אמורא ארץ ישראלית מרכזי כר' יוסי בר אבין, שממנו יש לנו לא מעט מאמרים והערות, הן בהלכה והן באגדה! מצב זה, של ריבוי פרטים משפחתיים לעומת חוסר במידע על מעמדו כחכם, רומז כי בסופו של דבר ניתן לטעון שאין אנו יודעים הרבה על ר' יוסי מן יוקרת כאישיות היסטורית; זאת, בניגוד לשני החכמים הגדולים שמופיעים בסיפור המסגרת כתלמוד.

בהתחשב בהיגיון זה טענו כ"ץ ורחנסון<sup>8</sup> שבעיקרו של דבר מדובר ברמות ספרותיות שעוצבה על מנת לבטא את הביקורת של חכמי בבל על אמוראי ארץ ישראל.

5 ראה מ' כ"ץ ו' רחנסון, "תאנה הציאי פירותיך" – סיפורי רבי יוסי מן יוקרת", דרך אגדה ג (תשי"ט), צמ" 161-177.  
6 ראה שם, צמ" 168.  
7 ראה שם.  
8 ראה שם, צמ" 169 ליד ציון 12.

## פרשנויות לסיפור ר' יוסי מן יוקרת ובנו

בשנים אחרונות הוצעו כמה פרשנויות לסיפור על ר' יוסי מן יוקרת ובנו. במסגרת הנוכחית אתייחס רק לשתיים מהן, של יונה פרנקל ושל כ"ץ ורוזנסון. שתי הפרשנויות מציגות קו שונה בגישתן הפרשנית, בזיהוי "נקודת הכובד" ובהבנת המסרים העולים מתוך הסיפור.

יונה פרנקל, שפתח לרבים שער ספרותי לעולם האגדה, עוסק בסיפור זה בספרו "עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה"<sup>9</sup>, המנתח סיפורי אגדה רבים בשיטתו הספרותית. חשיבות רבה באשר לתפיסתו של פרנקל נודעת לאופן ששייבך את הסיפור בספרו. ניתוח הסיפור אליבא דפרנקל מופיע בפרק העוסק בסוגיית "הארם והגס", ודומה כי כבר בכך יש רמיזה לאופן שראוי לדעתו לפרש את הסיפור.

הפרק כולו עוסק בתפיסה האנושית של נס בידי שמים, ובשאלת יכולתו של האדם להבין את הנס כחלק של מערכת מורכבת של השגחה שבין האדם לקב"ה. הבעיה העיקרית שעולה מן הסיפור היא אי-הסכמה לנס מצדו של ר' יוסי מן יוקרת. הוא אינו מקבל נס למען מטרה כה פחותה! מהסיפורים השונים שפרנקל מביא בהקשר זה, עולה הנס כחגובה אלוהית אפשרית על דבר מצווה או על התנהגות של לפנים משורת הדין – והנה, ר' יוסי מן יוקרת אינו מסוגל להשלים עם הנס שנעשה לו, לכאורה, על פי בקשת בנו.

על פי פרשנותו של פרנקל, כפי שאני מבינה אותה, לא גילוי של כעס לפניו ולא של אטימות. מעשהו של ר' יוסי מן יוקרת איננו שרירותי מחד-גיסא, ואיננו תלוי רגש מאידך, אלא הוא אידיאולוגי. הוא מעמיד את העיסוק כגמילות התסדים מעל לחוב ההלכתי והרשמי כלפי הפועלים ששכר. תפיסה זו גוררת השקפה על מעמדו של הנס. לשיטתו של ר' יוסי, וכאמור הוא בעל שיטה! הוצאת פירות התאנה טרם זמנם, היתה מעין טרחה מיותרת עבור הבורא, נס שאין בו צורך חיוני, שלא היה אמור לקרות. על פי תפיסת הזמן האידיאולוגית של ר' יוסי מן יוקרת, שנובעת אף היא מסדרי העדיפויות הערכיים שלו ונוגעת במושגי זמן שונים מאלו של הזמן הריאלי הרגיל, האיחוד בהאכלת הפועלים לא היה כל כך משמעותי, והוא מתגמד לעומת ההקרמה בהוצאת הפירות.

הזמן הוא קנה מידה הלכתי מרכזי, והלכות רבות ביותר תלויות בזמן בכל הקשור למועד הביצוע, משך הביצוע ואופן הביצוע. לעומת זאת, בסיפור הנס מאבד הזמן את משמעותו הריאלית. לא יעלה על הדעת איחור בפעולה הלכתית כגון תפילת שחרית או מועד הפסח, אך כאן הזמן מתפוגג. נס מהותי – כמעט על פי הגדרה – הוא שינוי דרמטי של משך זמן; למשל, נס נפילת החומות של ידיו כרוך בידיעה שחומות שמתמוטטות מן הסתם באופן טבעי במשך מאות שנים, נפלו בן-רגע. במקרה הנידון, הזמן מתבטל בהקשר של עונות השנה: ההכרזה של התאנים בסיפור איננה קשורה כלל לעונה.

9 ראה פרנקל (לעיל, הע' 1), עמ' 36-40. בספר זה מנתח פרנקל באופן ספרותי מדויק סיפורים שונים ועומד על נקודות רעיוניות חשובות בהם.

אם כך, הכן נעש משום שהתערב בגרימת הנס. כלומר, שינה זמן של תהליך טבעי, התיש אותו. לדעת ר' יוסי אסור ליוזם שינוי של הזמן האלוהי! שינוי הזמן הוא פתח להרס היהדות כולה! לא ייתכן שבגלל איחור אנושי יקדימו את מעשי השמים! לכן עונשו של הכן – מותו בטרם זמן – הוא מידה כנגד מידה.

השאלה המוסרית המהותית שעולה מפרשנותו של פרנקל כאופן שהצגתי אותה קשורה כמדומה בראייתו של ר' יוסי מן יוקרת את אחריותו של האדם החוטא. חוטא בהקשר זה הוא שגרם לכך שרכרים יקרו טרם זמנם.

דומני כי בעקיפין מציגה פרשנות זו עמדה כי החוטא אשם – או למצער אחראי – במותו. ר' יוסי מן יוקרת הופך לפי פרשנות זו לנושאה של אידיאולוגיה מוסרית בדבר אחריותו של האדם לנס ולזמן.

נקודה חשובה נוספת בנוגע לניתוח זה, נובעת מהטקסט הבסיסי שפרנקל מתייחס אליו. פרנקל אינו מתייחס כלל לסידרת הסיפורים השלמה המופיעה בבבלי, ולא מציג כלל את סיפור המסגרת על אודות המעבר של ר' יוסי בר אבין מכית מדרשו של ר' יוסי מן יוקרת לבית מדרשו של רב אשי.

לעומת זאת, ראיית הסיפור בהקשר לאותו סיפור מסגרת יש בה כדי להעניק נימה אחרת לדברים, מכיוון שהיא מציגה איוו שהיא אמירה ביקורתית מצטברת לגבי מידת רחמיו של ר' יוסי מן יוקרת: "אדם שעל בנו ובתו לא חס – על עצמי יחוס?!"

פרנקל לא מפנה שיפוט מוסרי ישיר כלפי עצם המעשה של ר' יוסי מן יוקרת – לא מצד הקורא ולא מצד המספר בסיפור. הסיפור נידון לפי שיטה ודעה רעיונית. והנה, בסיפור המסגרת מחזר המימד הרגשי – רחמים על התלמיד!

לעומתו, כ"ץ ורוזנסון מציגים את הסיפור הבודד כאיבר בתוך סידרת הסיפורים, שיש בה אחריות ספרותית, ובהתייחס למכלול הם רואים את הסידרה כ"סוגייה אגדית". לשיטתם, ההתייחסות לסיפור המסגרת, כולל לסיפור על בתו של ר' יוסי מן יוקרת – ובמיוחד לסיפור על החמור (שורות 28-31), שרק הוא הצליח לעמוד באמות המוסר הגבוהות של ר' יוסי מן יוקרת, שלא כמו בנו ובתו – מכון להבנה אחרת ולמציאת מרכז כובד שונה בסיפור.

כ"ץ ורוזנסון רואים את הסיפור כסיפור קשה המעמיד ביקורת קשה על גבולות העשייה של חכם הפועל על מנח להצדיק את דרכו המוסרית. לדעתם, האירוע של תלמיד העוזב את בית מדרשו, כשסיבת העזיבה שהיא הבעת חשש הנוגע לגבולות ההתנהגות המוסרית של חכם מסוים, הוא אירוע קשה ובעייתי.

בשונה מפרנקל, שהעמיד את ציר הזמן במרכז הניתוח – הזמן הריאלי לעומת זמנו של ר' יוסי מן יוקרת – מציגים שני המחברים את ההבדל שבין זמן הנס שתמיד יהיה ברצונו של הקב"ה, ותמיד זמנו ייקבע על פיו, לעומת זמן השיגרה שהוא מצב שתלוי באדם ברצונו ובהכרעותיו. על פי פרשנות זו, שאלת קבלתו של ר' יוסי מן יוקרת את הנס פחות רלוונטית. ברור שהשימוש בנס על ידי בנו איננו סביר, ואיננו רצוי, אך השאלה המרכזית נטובה דווקא

סביב תגובתו המוסרית אנושית של ר' יוסי מן יוקרת למעשה בנו שפעל בתוך זמן השיגרה, על פי הבנתו.

לשון אחר, ר' יוסי מן יוקרת הוא הנבחן בסיפור באמות מידה מוסריות. ובהקשר זה נאמר כי ככלות הכול, הרי ר' יוסי מן יוקרת פעל בדיוק כמו בנו. הוא הטריח את קונו בכך שביקש נט! כמונחים של פרנקל, הוא גרם שגם תיי בנו יחרגו מזמן השיגרה ושהוא יאסוף טרם זמנו. ואת רצון 'שמים' בנידון, במפורש לא שמענו! אך היהדות לימדתנו פרק בהסתייגות מהקרכת בניס! ביקורת נוקבת זו כלפי החכם מתחדדת לאור העובדה שהסיפור מתאר אותו כמי שאיחר בגלל עיסוקו בדבר מצווה. אם לזמן יש משמעות הלכתית וחשיבותו ויציבותו הם ערך בפני עצמו, הרי גם ההופעה בזמן לשדה חשובה! וגם אם צדקה דוחה האכלת פועלים, הרי יש פגם בעצם האיחור!

15. **מר עוקבא** (כבלי כתובות, סז ע"ב) – התרגום מארמית

בחוברת ספרות אגדה א (תשס"ב), עמ' 45-47, מובא גם המקור בארמית, וגם ספרות נבחרת.

1 מר עוקבא – הנה עני בשכונתו,  
והנה רגיל כל יום לזרק לו ארבעה וזים בצנור הדלת.  
פעם אחת אמר [העני]: אלף וארבעה מי עושה עמי טובה זו.  
אותו היום שקה מר עוקבא בבית המדרש הרבה, והלכה אשתו עמו.  
5 בינו שראה אותם העני שהמו עצמם לדלת – יצא אחריהם.  
ברחו ונכנסו שניתם לתנור קרוק.  
נכו רגליו של מר עוקבא.  
אמרה לו אשתו: תן את רגליך על רגלי.  
הלשה דעתו.

10 אמרה לו: אני מצויה בתוך הבית והנאתי קרובה [לעניים].  
יכל כך לפה?

שאמר מר וזמרא בר טוביה אמר רב,  
ויש אומרים אמר רב הונא בר בינא אמר רבי שמעון חסידא,  
ויש אומרים אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי:  
15 נזח לו לאדם שימסר עצמו לחוד בקשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים.

מר עוקבא – הנה עני בשכונתו,  
והנה רגיל לשגר לו ארבע מאות וזים בכל ערב יום כפורים.  
פעם אחת שגרים אצלו ביד בנו.  
בא ואמר לו: לא צריך.  
20 אמר לו: מה ראית?

ראיתי שמוגלפין לו יין ישן.  
אמר: מפני הוא כל כך. בפלם ושגרים אצלו.  
בשמה [מר עוקבא] אמר: הביאו לי חשבונותי של צדקה,  
קצא כחוב בו: "שקעת אלפים דינרים".

25 אמר: הצידה קלה והדרך רחוקה. עמד ובזבז חצי קמונו.

והיאך עשה כך? ותרתי אמר אלעאי: באישא חקינו המבזבז אל יבזבו יותר מחמשו  
בשה דברים אמורים, מחיים, שמא ירד מנכסיו, אבל לאחר מיתה אין בקד כלום.